

Jazyková příprava (JP) - zpětná vazba - jaro 2023

CO SE POVEDLO:

- Konkrétní tisíce vícejazyčných dětí podpořených v jazyce napříč stupni vzdělávání.
- Zavedení systematické organizace JP v povinném vzdělávání, včetně operativní změny po příchodu dětí z Ukrajiny (možnost určení škol s 5 a více žáky).
- Zavedení JP na SŠ mj. jako důležité poselství o důležitosti podpory vícejazyčných středoškoláků.
- Možnost financování mimo úvazkových hodin v rámci interních vyučujících MŠ, ale naopak možnost zaměstnání externích specialistů na ZŠ a SŠ.
- Ve školách, kde se organizuje JP, se často daří i psychosociální podpora (skupiny pro JP = bezpečné prostředí).

KDE JSOU MEZERY ČI NEDOSTATKY

a. Jazyková příprava není dostupná pro všechny žáky s nárokem (i bez nároku) - chybí koordinace

1. Jazyková příprava reálně probíhá **převážně pro kmenové žáky** určených škol a z **většiny pro žáky s nárokem na JP**.
2. Nedaří se najít **vhodné časy**, kdy mohou všichni, žáci jsou z různých tříd a škol (převážně u SŠ mají žáci i odpolední výuku, která se jim s JP kryje).
3. Obtížná je **dopravní dostupnost** pro žáky kmenových škol do školy určené, není dořešený doprovod pro mladší žáky tam a zpět.
4. Některé určené **školy jazykovou přípravu reálně nezajišťují** (nedostatečná koordinace a komunikace směrem k určeným školám - vloni ZŠ, letos zejm. SŠ).
5. Některé školy **nechtějí uvolňovat z výuky**, jindy nechtějí sami žáci/rodiče (vysoké požadavky učitelů v běžné výuce - 2. stupeň a SŠ).
6. Ačkoliv jde o bezplatnou JP, musejí si **žáci hradit učebnice a pomůcky**.
7. Podmínky zřízení skupiny JP jsou pro některé školy **vysokoprahé** (v MŠ 4 děti, v ZŠ 5 dětí), ale děti a žáci tím pádem zůstávají bez podpory.
8. Některé **školy nechávaly rodiče dětí s nárokem na JP podepsat prohlášení**, že o JP nestojí, aniž by jim podaly konkrétní informace (rodiče prohlášení v ČJ nerozuměli).
9. Chybí také **povinnost kmenové školy pomoci rodičům** v komunikaci se školou určenou, sami to často z důvodu jaz.bariéry nezvládnou.
10. Školy **nemohou organizovat JP pro děti z přípravné třídy** - nutné rozšíření JP i pro přípr.třídy.
11. **Obavy škol**, jak budou podporu realizovat po 12 měsících, od září vyvstává reálné **nebezpečí zahlcení ped.-psych.poraden** ohledně navazující podpory dle par.16, ideální by bylo (alespoň dočasné) **prodloužení JP na 24 měsíců**,

12. Systémově je třeba **nastavit systém dlouhodobé 2 úrovně (MŠ) a 3 úrovně podpory (ZŠ, SŠ)**
13. **V systému chybí data, je nutné je průběžně sbírat** – ze škol, krajů. O účasti v JP, kapacitě a participaci škol, jazykové úrovni dětí a žáků, efektivitě systému i školní úspěšnosti.
14. Určeným školám chybí finance na **koordinaci jazykové přípravy**

b. Jazyková příprava není dostatečně kvalitní a nemá jasné výstupy

1. Je obtížné diferencovat výuku dle věku, jazykové úrovně a v SŠ dle oboru - to klade zvýšený nárok na přípravu učitelů JP, je **třeba umožnit utváření menších skupin pro JP** (společné ZŠ, SŠ)
2. Jazyková příprava nemá **nastavené konkrétní výstupy**, není sledován pokrok dětí a žáků, efektivita systému, žáci nemají zpětnou vazbu a tím i motivaci. Je třeba nastavit **výstupy a jejich ověřování (jazykové úrovně)** pro přechod do pokročilejší skupiny nebo např. pro snížení hodinové dotace a většího zapojení do běžné výuky i pro vyjasnění, kdy přesně už dítě JP nepotřebuje (jazyková diagnostika).
3. **Rozsah jazykové přípravy v MŠ** není dostatečný k tomu, aby děti byly připravené na přechod na ZŠ. Na jazykovou přípravu by měly děti mít nárok **nejméně po dobu dvou let v předškolní docházce** (nebo ideálně po celou dobu), nebo v případě dětí které dochází do MŠ pouze jeden rok, umožnit navýšení hodin podpory týdně (kombinace skupinové a individuální podpory).
4. **Kvalifikace a odborná příprava vyučujících ČDJ** je nedostatečná, nejsou dané odborné předpoklady a to má zásadní dopady na kvalitu. V MŠ se v praxi ukazuje, že organizačně lépe funguje, když jazykovou přípravu vede interní zaměstnanec školy, ten však potřebuje mít méně hodin přímé pedagogické činnosti, aby se mohl vzdělávání v oboru ČDJ věnovat. Na druhou stranu není nutné VŠ vzdělání, důraz by měl být kladen na pedagogické vzdělání (již od úrovně SŠ) a **kvalifikaci ve výuce ČDJ**.

b. Odborný jazyk (specifické pro SŠ):

1. Nemožnost (návažná frustrace učitelů), **jak učit odborný jazyk celou skupinu**. Příklad ze Strakonice: v JP mají v jedné skupině 3 strojaře, 3 zdravotní sestry, 1 kadeřnici, 1 gymnazistu.
2. Učitelům ČDJ se nedaří **kommunikovat s jednotlivými učiteli odborných předmětů**, někteří nemají chuť přizpůsobovat žákům běžnou výuku - školní neúspěšnost, ale i zátěž na učitele ČDJ.
3. Učitel ČDJ **nezná obsahy předmětů** jednotlivých žáků z hlediska odborného jazyka (z různých škol, ale i z kmenové školy, kde je neochota na straně odborných učitelů).

c. Motivace:

1. Žáci pochází z různých podmínek, některé rodiny očekávají návrat do země původu, stejně tak děti, chybí motivace se učit.
2. Vykoupení, traumata spojená s válkou, rozdělením rodiny, finanční situací apod. ovlivňují celkový wellbeing, který je nutný pro rozvoj v učení.

Doporučení na systémové a komplexní změny jsou k dispozici v *Auditě vzdělávacího systému 2023* na https://audit.eduin.cz/2021/analyza-obecna-detail/?analyza_id=4032